

EQ-5D-5L-vointimittari elämänlaadun seurannan työkaluna - Mitä sillä mitataan ja millaisia alueellisia eroja se paljastaa?

Tulevaisuus- ja strategiajaosto, Pohjois-Savon hyvinvointialue 22.10.2026

Hanna Rekola^{1,2}, Anna-Kaisa Vartiainen³, Ismo Linnosmaa³, Tomi Mäki-Opas^{1,2}

1 - Yhteiskuntatieteiden laitos, Itä-Suomen yliopisto, Kuopio

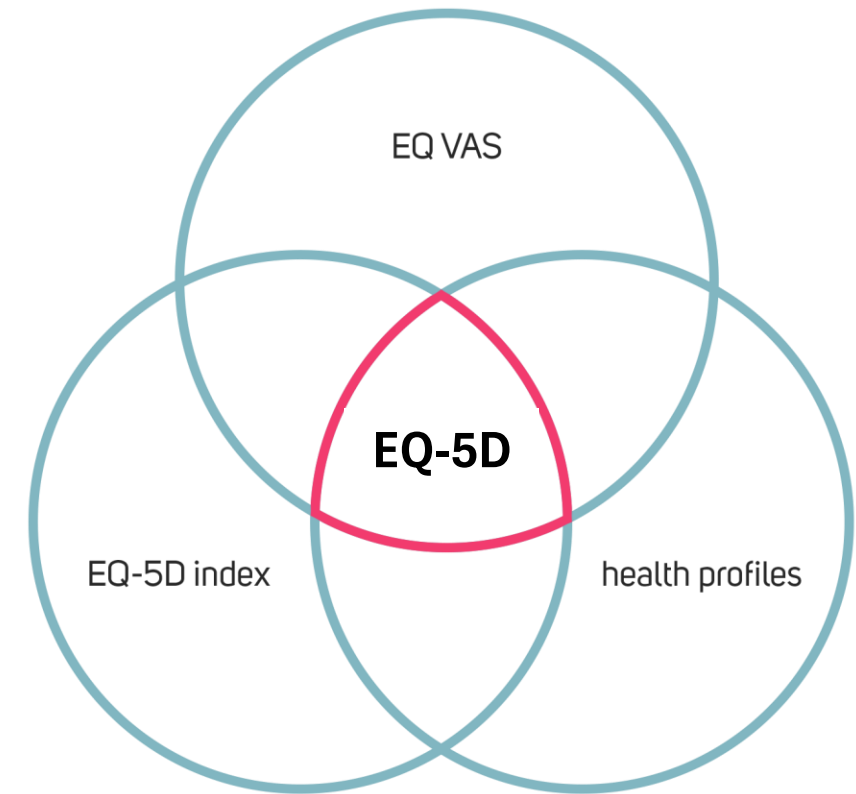
2 - Sosiaali-, hyvinvointi- ja pelastuspalvelujen tutkimuskeskus, Pohjois-Savon hyvinvointialue, Kuopio

3 - Sosiaali- ja terveystieteiden laitos, Itä-Suomen yliopisto, Kuopio

STM suosittelee: vointimittari EQ-5D-5L otetaan käyttöön sotessa kaikilla hyvinvointialueilla

- Yksi kansainvälisesti sekä Suomessa laajimmin käytetyistä terveyteen liittyvän elämänlaadun mittareista on EuroQolin EQ-5D instrumentti (EuroQol Group 2025)
- Tavoitteena on, että yhteisellä vointimittarilla kerätään vertailukelpoista tietoa, jota voidaan hyödyntää hoidon suunnittelussa ja vaikuttavien toimenpiteiden tunnistamisessa.

Mikä EQ-5D-5L?

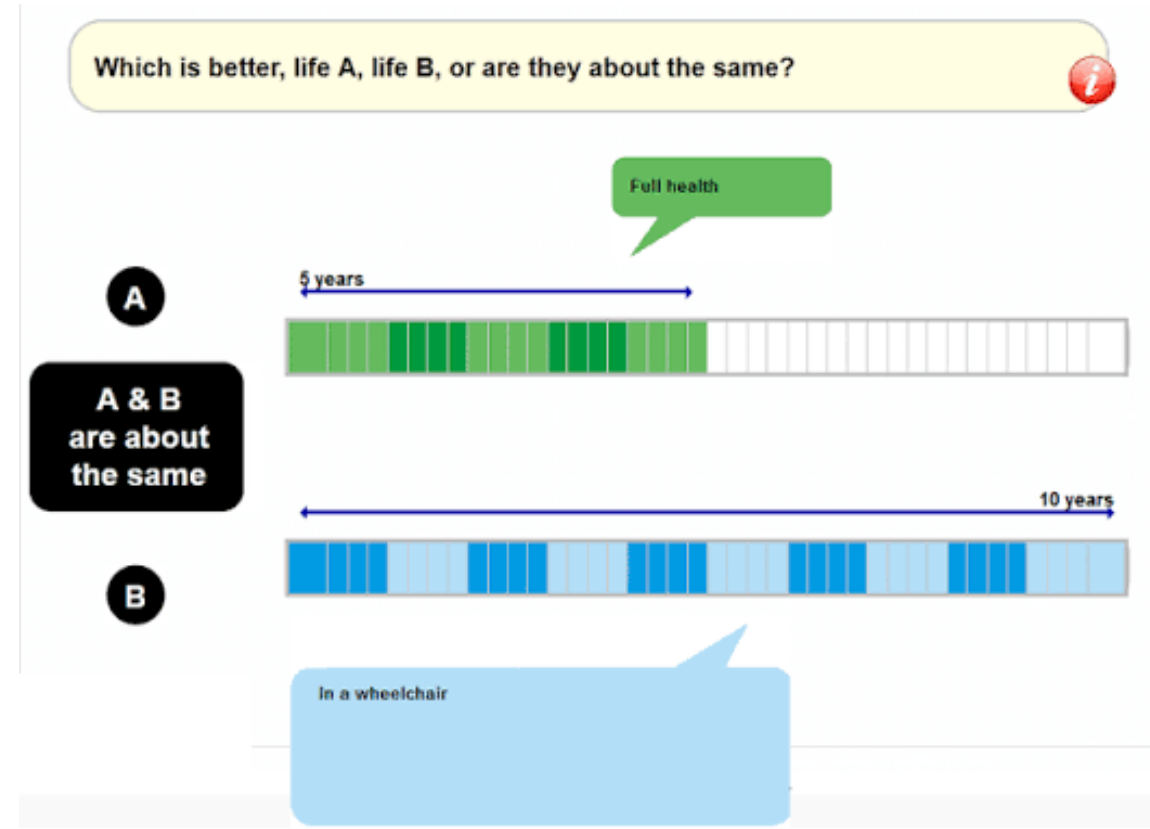
- Mittari koostuu viidestä terveyden osa-alueesta (ulottuvuudesta), joista jokainen arvioidaan viisiportaisella vakavuusasteikolla.
- Eri vastauksista mittariin voidaan johtaa $5 \times 5 \times 5 \times 5 \times 5 = 3\,125$ erilaista terveysprofiilia

Liikkuminen	Itsestään huolehtiminen	Tavanomaiset toiminnot	Kivut/vaivat	Ahdistuneisuus/ masennus
Ei vaikeuksia 1	1	1	1	1
Lieviä vaikeuksia 2	2	2	2	2
Kohtalaisia vaikeuksia 3	3	3	3	3
Suuria vaikeuksia 4	4	4	4	4
Äärimmäisiä vaikeuksia 5	5	5	5	5

Väestöpohjaiset arvopainot

- Terveysprofiileista johdetaan indeksiarvo käyttäen arvopainoja, jotka kuvaavat sitä, kuinka kuormittavina erilaisia terveydentiloja pidetään
- Esim. cTTO-menetelmässä vastaajilta kysytään, kuinka monta vuotta täydellisessä terveydessä vastaisi heidän mielestään tiettyä aikaa arvioitavana olevassa terveydentilassa

EQ-5D-indeksin muodostuminen

- Täysi terveys (11111) = 1.000
- Terveystilaprofiili 21134 = $1,00 - 0,03 - 0 - 0 - 0,10 - 0,25$
- = 0,62 (EQ-5D indeksi)

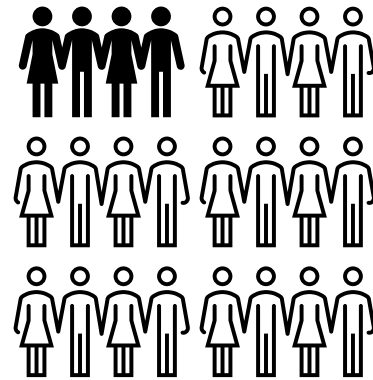
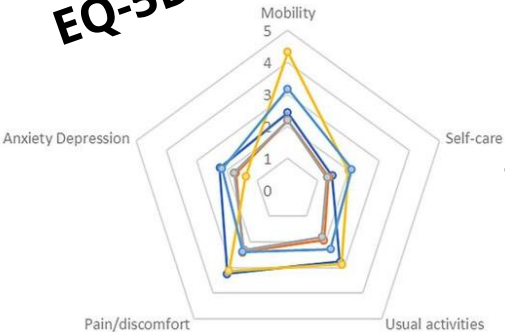

Kuinka käyttää EQ-5D-indeksiä palvelutarpeiden ja kustannusvaikuttavuuden arvioinnissa?

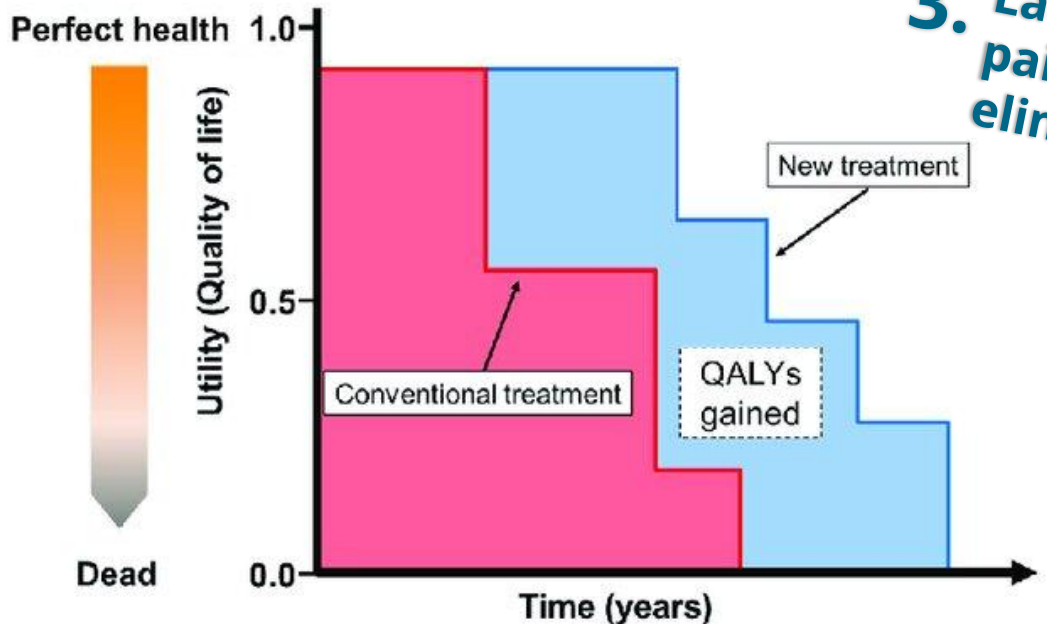
1. Väestöryhmien väliset erot indeksin keskiarvossa

EQ-5D-indeksi

2. Väestötason kuormitus huomioiden ryhmien väestöosuudet

Quality adjusted life-years (QALYs) = Area under the curve

3. Laatu-painotetut elinvuodet

PREWELL-hanke: Kansallinen ja alueelliset poikkileikkausaineistot

- Väestökyselyaineistot kansallisesta otoksesta (**n = 4003**) ja Pohjois-Savon (**n = 3133**) ja Etelä-Savon (**n = 3714**) hyvinvointialueilta
- Aineistot kerätty 2024 ja 2026 (E-S)
- Kansallisessa otoksessa kiintiöpoiminta tutkimuspaneeleista
- Alueelliset otokset itsevalikoituneita
- Koska jotkin sosioekonomiset ryhmät olivat aineistossa aliedustettuina, tulokset painotettiin vastaamaan paremmin väestöä
- Kyselyssä kerättiin perustietoja vastaajista sekä monipuolisesti hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä tietoja.

Suomen aikuisväestössä EQ-5D indeksi hieman korkeampi kuin Pohjois- ja Etelä-Savon hyvinvointialueilla

- Alueellisissa otoksissa harvemmin raportoidaan täyttä terveyttä
- EQ-5D indeksi kansallisessa otoksessa korkeampi kuin alueilla
- Tulokset samansuuntaisia kuin kansallisiin väestötutkimuksiin ja tilastoihin

Taulukko 1. EQ-5D-indeksin ja EQ-VAS-mittarin väestöpainotetut mediaani sekä keskiarvo (95 % luottamusvälein) ja täyden terveyden raportoitujen osuus kansallisessa ja Pohjois-Savon sekä Etelä-Savon hyvinvointialueiden aikuisväestössä. Lyhenteet: est. = estimaatti, lv = luottamusväli). Luottamusvälit mediaaneille estimoidiin Woodruffin menetelmällä ja osuuksille Taylorin linearisointimenetelmällä.

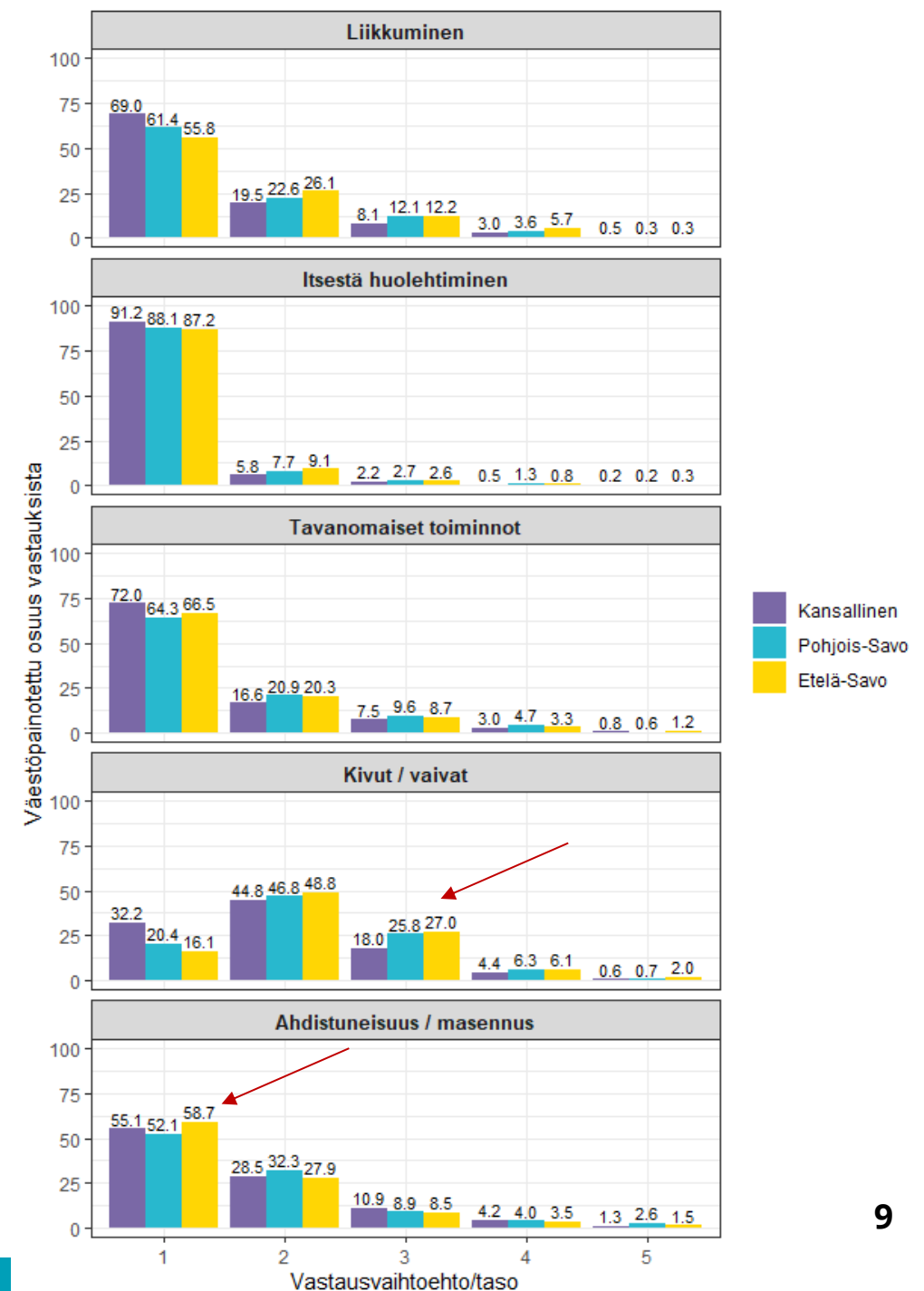
	Kansallinen		Pohjois-Savo		Etelä-Savo	
	est.	95 % lv	est.	95 % lv	est.	95 % lv
Täyden terveyden osuus, % (11111)	21,5	(20,1–23,0)	13,3	(11,7–14,9)	11,1	(9,5–12,8)
EQ-VAS keskiarvo	75,1	(74,3–75,8)	73,1	(71,6–74,5)	71,5	(70,3–72,6)
EQ-VAS mediaani	80,0	(80,0–85,0)	80,0	(80,0–85,0)	78,0	(77,0–80,0)
Ruotsin arvopainot (Sun et al. 2022)						
EQ-5D indeksin keskiarvo	0,906	(0,900–0,911)	0,885	(0,873–0,897)	0,886	(0,876–0,896)
EQ-5D indeksin mediaani	0,964	(0,959–0,968)	0,953	(0,947–0,959)	0,959	(0,959–0,968)
Iso-Britannian arvopainot (Rowen et al. 2026)						
EQ-5D indeksin keskiarvo	0,856	(0,849–0,863)	0,826	(0,812–0,840)	0,825	(0,813–0,836)
EQ-5D indeksin mediaani	0,912	(0,912–0,934)	0,903	(0,903–0,912)	0,903	(0,903–0,912)

Alueelliset erot terveyden erioluottuvuuksilla

- Kaikissa otoksissa kivut/vaivat ulottuvuudessa eniten hajontaa
- Kansallisessa otoksessa raportoidaan useammin tasoa 1 (ei vaikeuksia)
 - Poikkeuksena ahdistus/masennus

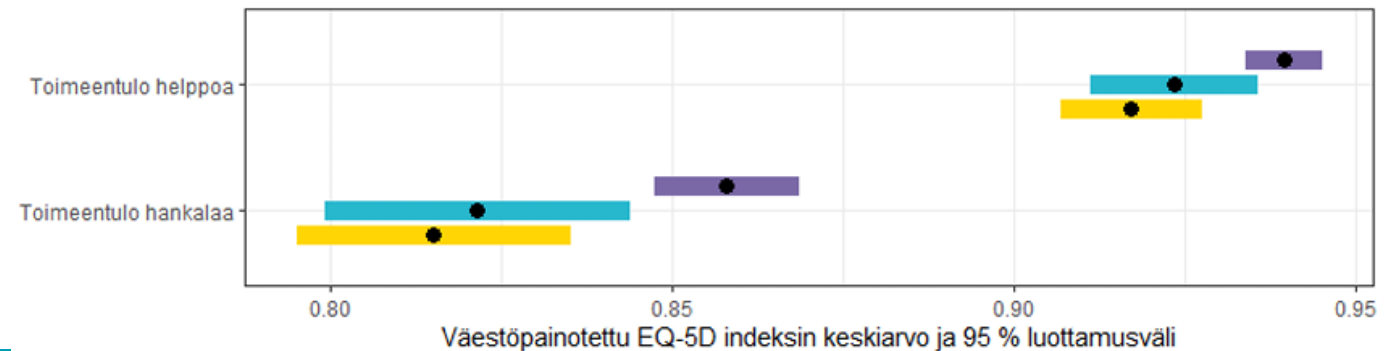
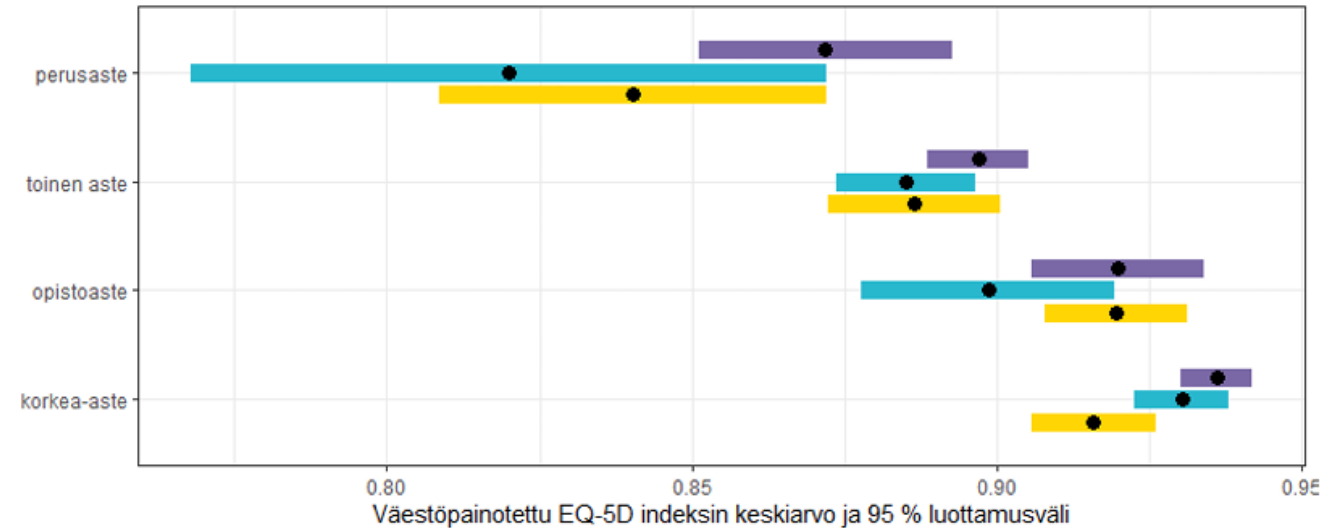
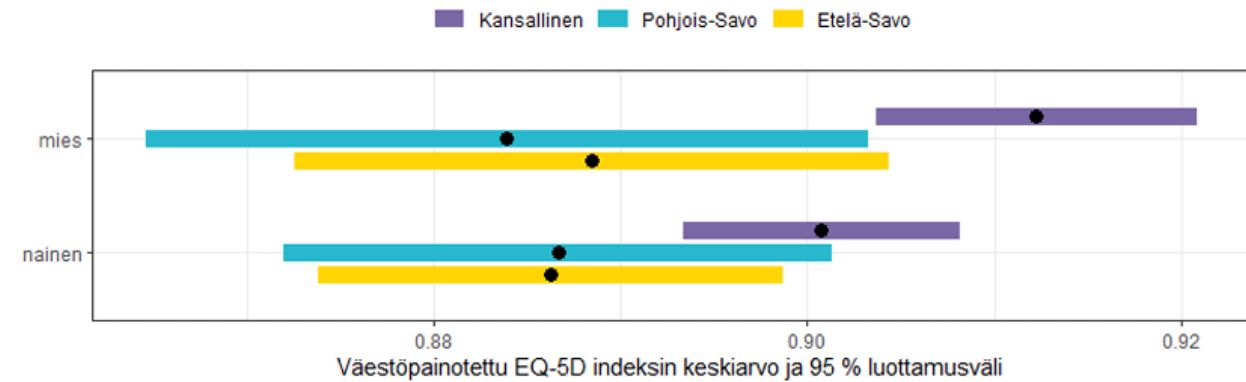
Kuvio 1. EQ-5D-5L-mittarin viiden terveysulottuvuuden väestöpainotetut vastauskaumat (%) kansallisessa vertailuaineistossa sekä Pohjois-Savossa ja Etelä-Savossa. Vastausvaihtoehdot/tasot 1–5: 1 = ei vaikeuksia, 2 = lieviä vaikeuksia, 3 = kohtalaisia vaikeuksia, 4 = suuria vaikeuksia, 5 = äärimmäisiä vaikeuksia.

Huonompi sosioekonominen asema yhteydessä matalampaan EQ-5D-indeksiin

- Sukupuolten erot eri otoksissa eroaa
- Sosioekonomisen aseman osalta tulokset johdonmukaisesti odotetun suuntaisia

Aineistojen ja mittauksen rajoitteet

- Valikoitumisharha on saattanut vaikuttaa tuloksiin (ketkä ovat päätyneet vastaamaan)
- Aineistojen väliset erot otosten poimintamenetelmissä ja painotuksissa on huomioitava alueellisia vertailuja tulkittaessa
- Alueelliset aineistot eivät ole samana vuonna kerättyjä
- Kaikki mittarit perustuivat itsearviointiin (tulkintaerot?)
- Suomessa ei vielä ole omia arvopainoja EQ-5D-indeksin laskentaan
- Huomioiko mittari kaikkia hyvinvoinnin ja elämänlaadun ulottuvuuksia? Tyytyväisyys elämään, sosiaalinen hyvinvointi, koetut mahdollisuudet hyvään elämään?

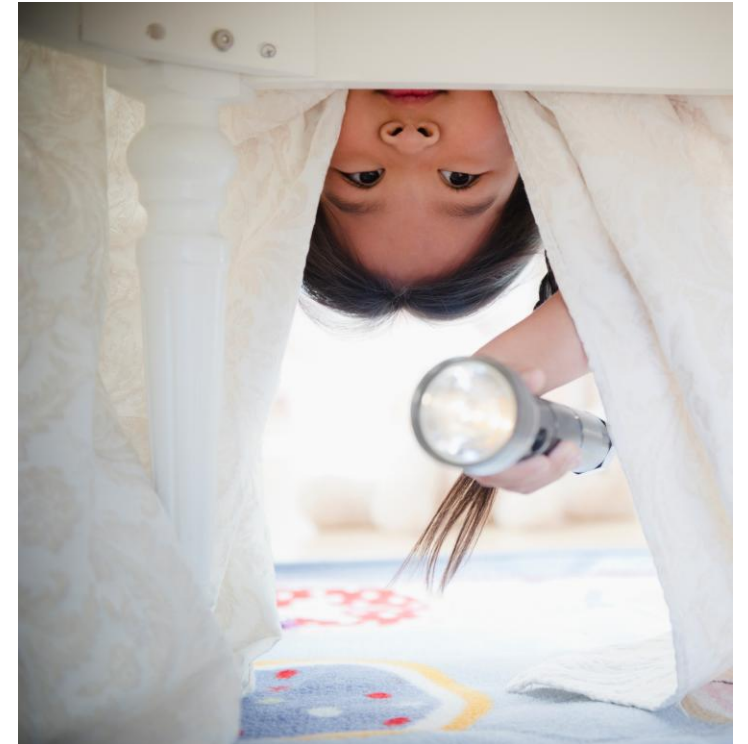

Image source: Microsoft 365 Stock Images.

Suosituksemme terveyteen liittyvän elämänlaadun seurantaan

1. EQ-5D-5L-vointimittarin käyttöönotossa tulee huomioida terveyteen liittyvässä elämänlaadussa ja terveyden eri ulottuvuuksissa ilmenevät alueelliset ja väestöryhmittäiset erot.
2. Mittarin hyödyntäminen tiedolla johtamisessa edellyttää käyttäjäystävällisiä ratkaisuja, joiden avulla tietoa voidaan tarkastella helposti, ajantasaisesti ja tarkoituksenmukaisessa muodossa.

Lue lisää

- THL (2025). Kansallinen vointimittari EQ-5D-5L julkiseen terveydenhuoltoon. <https://www.julkari.fi/items/cc9f3855-a643-4812-8058-b94dc8e2bdab>
- EuroQol Group (2025). EQ-5D-5L [Internet]. <https://euroqol.org/information-and-support/euroqol-instruments/eq-5d-5l/> Viitattu: 10.9.2026.
- Janssen MF et al. (2019). Population Norms for the EQ-5D-3L: A Cross-Country Analysis of Population Surveys for 20 Countries. The European Journal of Health Economics; 20(2): 205–16. <https://doi.org/10.1007/s10198-018-0955-5>
- Rowen D, Mukuria C, Bray N, Carlton J, Longworth L, Meads D, et al. (2026). A UK value set for the EQ-5D-5L. Value in Health; S1098301526001105. <https://doi.org/10.1016/j.jval.2026.03.008>
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (2025). Itsearviointiin perustuva vointimittari otetaan vaiheittain käyttöön hyvinvointialueilla [Internet]. <https://stm.fi/-/itsearviointiin-perustuva-vointimittari-otetaan-vaiheittain-kayttoon-hyvinvointialueilla> Viitattu: 10.9.2026.
- Sun S, Chuang L-H, Sahlén K-G, Lindholm L, Norström F. (2022). Estimating a social value set for EQ-5D-5L in Sweden. Health Qual Life Outcomes; 20: 167. <https://doi.org/10.1186/s12955-022-02083-w>
- Szende A, Janssen MF, Cabases J, Ramos-Goni JM, Burström K. (2023). Socio-demographic indicators of self-reported health based on EQ-5D-3L: A cross-country analysis of population surveys from 18 countries. Front Public Health; 6(10): 959252. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.959252>

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kiitos!

uef.fi

Ota yhteyttä:
hanna.rekola@uef.fi